

RECENZJE

Felix saeculum Cracoviae – krakowscy święci XV wieku. Materiały sesji naukowej – Kraków, 24 kwietnia 1997, pod red. K. Panusia i K. R. Prokopa, Kraków 1998, ss. 186

W 1918 roku ukazało się drukiem dzieło Johana Huizingi pt. *Jesień Średniowiecza*, które stało się milowym krokiem w badaniach nad dziejami kultury Wieków Średnich w Europie. Jak pisał przed laty prof. Henryk Barycz – *pozbawiało [ono] epokę Średniowiecza upiększeń, akcesoriów i stylizacji, jaką dało jej romantyczne dziejopisarstwo. Z drugiej strony usuwało legendę i fikcję stworzoną przez dziejopisarstwo pozytywistyczne o Średniowieczu jako epoce mroku, prymitywizmu i szarości form życia*. W polskiej nauce podobną rolę odgrywa dziś książka prof. Danuty Michałowskiej pt. *Średniowiecze*, która wydobywa na wierzch bogactwo i urodę Średniowiecza polskiego. Monumentalne opracowanie prof. Michałowskiej stało się w ostatnim czasie bestsellerem czytelnictwem, odkryło bowiem bogactwo kulturowe czasów traktowanych nie tylko przez szkołę pozytywistyczną, ale i przez historiografię oraz polskie literaturoznawstwo czasów PRL, za epokę ubogą, obcą naszej kulturze narodowej.

Zorganizowana w dniu 24 kwietnia 1997 roku w Krakowie sesja naukowa pt. *Felix saeculum Cracoviae – krakowscy święci XV wieku*, zdaje się wyrastać z tego samego pnia, który wydał dzieło prof. Michałowskiej. Można ją zresztą potraktować jako swoiste dopełnienie tamtego dzieła. Pokazała ona bogactwo duchowe czasów schyłku Średniowiecza ówczesnej stolicy Polski – Krakowa. Tego Krakowa, o którym prof. Jerzy Wyrozumski w otwierającym sesję referacie mówił: *W wielu dziedzinach wiek XV był dla Krakowa szczytowym okresem rozwoju. Wytworzono w nim potencjał gospodarczy i duchowy, którego starczyło jeszcze na stulecie następne, uchodzące za złoty wiek kultury polskiej*. Autorzy pozostałych dziesięciu referatów przywołali na sesji sylwetki wielkich krakowian owego wieku: świętych i błogosławionych. Przypomnieli żywoty postaci wciąż obecnych w naszej świadomości, czczonych w całym Kościele Powszechnym (np. św. Jan z Kęt), bądź tylko w wybranych środowiskach miasta Krakowa (np. bł. Stanisław z Kazimierza, bł. Szymon z Lipnicy, sł. B. Michał Giedroyć).

Opublikowany tom materiałów z sesji ma specyficzny charakter. Nie wszyscy autorzy zamieszczonych w tomie referatów odwołują się do materiałów źródłowych. Kilku z nich przedkłada popularyzację nad konieczność podejmowania trudu analizy niełatwych źródeł. Ale przyznać trzeba, że z za-

sady jest to popularyzacja w najlepszym ujęciu (por. znakomity esej pióra śp. o. dra Pawła Sczanieckiego o mansjonarzu Świętosławie Milczącym). Większość jednak tekstów ma charakter właśnie źródłowy. Ich autorzy (m.in. doc. dr hab. Roman Zawadzki, prof. Wacława Szelińska, ks. dr Andrzej Bruździński czy ks. dr hab. Stefan Ryłko) na nowo próbują pokazać sylwetki wyjątkowych krakowian z XV wieku.

Przypomnijmy, że w gronie owej szczególnej *konfraterni świętych krakowskich* są profesorowie Akademii Krakowskiej (Jan z Kęt, Izajasz Boner), ale i zwyczajni zakonnicy: kaznodzieje (Szymon z Lipnicy, Stanisław Kazimierczyk) czy słudzy kościelni (Michał Giedroyć). Pamięć o nich ożyła w ostatnim okresie czasu głównie dzięki historycznym decyzjom Jana Pawła II, który 18 kwietnia 1993 włączył cieszącego się kilkuwiekowym kultem w Krakowie Stanisława Sołtysa, zwanego Kazimierczykiem, do grona błogosławionych, a w czerwcu 1997 roku wyniósł na ołtarze Królową Jadwigę, która swoimi czynami i swoim życiem przygotowała nadejście szczęśliwego wieku w dziejach Krakowa.

Zbiór referatów zamkniętych w tomie *Felix saeculum Cracoviae* stanowi bez wątpienia zamkniętą całość. Posiada z jednej strony walor naukowy, a z drugiej – popularnonaukowy. Ten podwójny charakter tekstów zamieszczonych w recenzowanym tomie pozwala żywić nadzieję, że publikacja znajdzie stosunkowo liczne grono czytelników.

Franciszek Ziejka